

**Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes
Konkurētspējas un ilgtspējas trīspusējās sadarbības apakšpadomes
(KITSA) sanāksmes**

PROTOKOLS

Rīgā, Brīvības ielā 55

Nr.5

2019.gada 16.decembrī

SANĀKSMI VADA: **Jānis Salmiņš**, Ekonomikas ministrijas (EM) Analītikas dienesta vadītāja vietnieks

PIEDALĀS:

No valdības puses:

Santa Šmidlere, Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Struktūrfondu departamenta direktore

Ilze Zvīdriņa, Labklājības ministrijas (LM), Darba tirgus politikas departamenta direktora vietniece

Inta Vasaraudze, Finanšu ministrijas (FM) Tautsaimniecības analīzes departamenta direktore

No darba devēju puses:

Uldis Biķis, Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) viceprezidents, AS “Latvijas finieris” padomes priekšsēdētājs

Juris Binde, LDDK viceprezidents, SIA “Latvijas Mobilais telefons” prezidents

Gundars Bērziņš, LDDK pārstāvis, Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes dekāns

No arodbiedrību puses:

Irēna Liepiņa, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LABS) priekšsēdētāja vietniece

Ingūna Siņica, LBAS pārstāve, Latvijas meža nozares arodbiedrības priekšsēdētāja

Juris Kalniņš, LBAS pārstāvis, Latvijas Sabiedrisko pakalpojumu un Transporta darbinieku arodbiedrības LAKRS priekšsēdētājs

Aivis Dišlers, LBAS pārstāvis, LAB “Energija” valdes loceklis

NEPIEDALĀS: **E.Eglītis, R.Aleksejenko, A.Žīgurs, B.Fromane, V.Srīvelis, G.Mūrniece, E.Baldzēns, A.Muhlinkins, R.Pfeifere.**

PIEAICINĀTIE:

Dzintars Kauliņš, EM Valsts sekretāra vietnieks

Helēna Rimša, EM Ilgtspējīgas enerģētikas politikas departamenta vecākā eksperte

Einārs Cilinskis, EM Ilgtspējīgas enerģētikas politikas departamenta vecākais eksperts

Raimonds Kašs, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) Klimata pārmaiņu departamenta direktora pienākumu izpildītājs, Klimata finanšu un tehnoloģiju nodaļas vadītājs

Pēteris Leiškalns, LDDK sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts

Inese Stepiņa, LDDK ģenerāldirektora vietniece starptautiskajos, Eiropas Savienības un projektu vadības jautājumos, starptautisko un Eiropas Savienības lietu eksperte

Jānis Hermanis, LDDK tautsaimniecības eksperts

Kristaps Ločmelis, SIA “Liepājas enerģija” padomes priekšsēdētājs

Gaidis Klāvs, Fizikālās Enerģētikas institūta direktors

PROTOKOLĒ: EM Analītikas dienesta analītiķe Laura Stelmaka-Leja.

Sanāksmi sāk plkst. 09:03.

Darba kārtībā:

1. Nacionālās enerģētikas un klimata plāns. EM prezentācija
2. 2020. gada Konkurētspējas un ilgtspējas trīspusējās sadarbības apakšpadomes darba grafiks.
3. Citi jautājumi.

1. jautājums

Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam

Ziņotājs: Dz.Kauliņš

Ziņotājs ziņo par EM sagatavoto Nacionālais enerģētikas un klimata plānu 2021.-2030.gadu - vīziju, galvenajiem mērķiem un rīcības virzieniem, to ietekmi.

Prezentācija pievienota protokolam.

Par jautājumu izsakās: I.Stepiņa, J.Salmiņš, I.Liepiņa, I.Vasaraudze, J.Binde, K.Ločmelis, G.Berziņš, S.Šmīdlere, U.Biķis, R.Kašs, J.Hermanis, P.Leiškalns.

I.Stepiņa norāda, ka ir bijušas lielas diskusijas par šo jautājumu, tomēr nav līdz galam veidojies dialogs ar industrijas pārstāvjiem, kā arī ir daudz neskaidri jautājumi vai dažādos aspektos pretēji viedokļi. Kā arī informē, ka LDDK ir sagatavojusi divus atzinumus – 10. decembrī un 12. decembrī, un interesējas par to tālāko likteni.

Otrkārt, informē, ka Eiropa Komisija (EK) pagājušajā nedēļā nāca klajā ar *green deal* jeb zaļo darījumu un interesējas, cik lielā mērā EK viedoklis saskan ar to, ko EM prezentē NEKP ietvaros? Kā arī norāda, ka plānā, vērtējot Eiropas Savienības (ES) uzstādījumus, ne prezentācijā un ne arī NEKP plānā neparādās informācija par veselīgu un videi draudzīgu pārtikas sistēmu.

J.Salmiņš norāda, ka, pirmkārt, pie šī plāna tiek strādāts divus gadus, kas ir faktiski tā laika EK uzstādījums, protams evolucionējot. NEKL nav plāns, kas ir tapis balstoties uz minētajiem *green deal*, jauno plānošanas periodu, Madrides vienošanos utml. Šis plāns nav pilnīgs un galīgs, to pēc 2-3 gadiem ir tiesības pārskatīt, precizēt un mainīt. Tā nav stratēģija valstij turpmākajiem padsmītiem gadiem.

Otrkārt, tāpat kā Nacionālais attīstības plāns (NAP) vai jebkurš plānošanas dokuments pats par sevi pilnīgi nekad neatrisinās visas problēmas valstī, bet zinot cik svarīgs Eiropai ir šis klimata jautājums, ir ļoti būtiski, lai mēs to plānu uztvertu kā iespēju tikt pie papildus finansējuma, nevis koncentrējoties uz klimata vai enerģētikas nozares mērķiem, bet caur dažādu projektu līmeņa pasākumiem runāt arī par ekonomikas transformāciju, piemēram, kaut vai attīstīt inovatīvus projektus reģionu līmenī.

I.Liepiņa informē, ka 11. decembrī Eiropas Arodbiedrību konfederācija (EAK) publicēja viedokli par *green deal*, un EAK pieprasa papildus līdzekļus no ES budžeta. Tā kā Latvija arī ir šajā sarakstā, kam būtu papildus finanšu līdzekļi no ES budžeta. LBAS uztraukums *green deal* ietvaros ir par jauniem zaļiem darbiem (*green jobs*), darbinieku kvalifikāciju un jauno prasmju apgūšanu, kas būs vajadzīgas, un arī par sociālo aizsardzību. LBAS uzskata, ka ir atzinīgi vērtējams arī šāds zaļais kurss, kura centrā ir Eiropas sociālo tiesību pīlārs, kas paredz tiešām adekvātu aizsardzību arī darbiniekiem un darba devējiem, uzņēmumiem, darba vietām

šajā transformācijas procesā, un noteikti Latvijai būtu nepieciešams atbalsts no ES finanšu līdzekļiem.

I.Vasaraudze uzskata, ka klimata ambiciozie plāni pieprasa nopietnu ekonomikas transformāciju. Uzskata, ka tā visa ideja, kas ir *green deal* pamatā, kad ekonomika pāriet uz mazu energopatēriņu, kura pamatā būtu ilglietojamu preču ražošana ar preces ilgāku kalpošanu, gala rezultātā var novest pie privātā patēriņa samazinājuma. Privātā patēriņa samazināšanas nozīmē izaugsmes samazināšanos kā tādu. Ja Latvijas ekonomika transformēsies, jautājums ir - kā tas ietekmēs izaugsmi? Tā kā Latvijas mērķis ir dzīves kvalitātes uzlabošana, ne tikai vides kvalitātes, tad kas tad būs tas, kas kompensēs to?

Un otrkārt, kādas būs tās kopējās izmaksas? Kā arī norāda, ka publicētajā dokumentā liels uzsvars ir uz privātajām investīcijām – vai par to ir domāts, no kurienes nāks privātās investīcijas un ko Latvijas kontekstā tas nozīmēs?

J.Salmiņš uzskata, ka runām par klimata jautājumu, lielākie ieguvēji ir tikai bagātās Eiropas valstis - tehnoloģiju ražotāji un pārdevēji. Latvija pārāk nabadzīga valsts, lai skrietu šim visam stāstam pakaļ, bet Latvija arī nevar neiet. Ir jāizmanto klimata stāsts. Ja Eiropa klimata jautājumam piešķir finansējumu, tad to vajag izmantot, kaut vai iepludinot to finansējumu Latvijas ekonomikas modeļa maiņai.

Dz.Kauliņš informē, ka atzinumos sniegtie komentāri ir ņemti vērā un tie ir integrēti izziņā, kas tiks iesniegta Ministru kabinetā.

Par *green deal*, norāda, ka pārzinot šo jautājumu, normatīvos aktus, direktīvas, nākošie divi gadi būtībā Eiropā būs jaunās vēsmas, un tik un tā 2022.-2023.gadi būs tas brīdis, kad būs izmaiņas, ko arī spēsim integrēt. Kā arī norāda, ka videi draudzīga pārtika šobrīd šajā plāna nav iekļauta.

J.Binde uzskata, ka būtu nepieciešams iekļaut pārtikas ražošanu, jo tā ir pietiekami būtiska Latvijas ekonomikas sastāvdaļa.

Vēl viens LDDK komentārs par ekonomikas struktūru – ir pilnīgi skaidrs, ka tas izraisīs diezgan būtiskas strukturālās izmaiņas tautsaimniecībā un visā ekonomikā un Latvijai būtu nepieciešams mēģināt saņemt Eiropas finansējumu, lai Latvija varētu šo ekonomiku transformēt. Akcentē, ka šajā plānā vajadzētu iekļaut ekonomikas analīzi un strukturālās pārmaiņas un kā tās ietekmēs ekonomiku un kā rīkoties pēc tam.

I.Liepiņa uzskata, ka Latvijai ir vairāk jāaizsargā strādājošo un darba devēju intereses un norāda, Latvijas vēl nav paspējusi iekļauties digitāli vienotā tirgū, kad tagad jau ir transformācija uz zaļo, viedo un vēl citām ekonomikām. Ir vajadzīgs taisnīgs pārejas process ar visiem nepieciešamajiem līdzekļiem gan no strādājošo puses, gan no darba devēju puses, ko gudri vadītu valsts.

Dz.Kauliņš attiecībā uz jautājumu par to cik plaši būtu NEKP jāatspoguļo ekonomikas transformācija, norāda, ka tas nav NEKP mērķis.

J.Binde norāda, ka ekonomikas transformācija ir Latvijas mērķis. Zaļā politika ir līdzeklis kā Latvija to var izdarīt, līdz ar to šāda analīze ir nepieciešama. Būtībā tas būtu pamatojums kāpēc tāds plāns tiek gatavots.

I.Vasaraudze papildina, norādot, ka piekrīt, ka ir ļoti nopietni jārunā par ekonomikas transformāciju. Kā piemēru min 2017.-2018. gadu, kad Latvijas ekonomikā izaugsmē, tajā pašā laikā rūpniecībā strauji pieaug enerģijas patēriņš. Uzskata, ka tikai graujot Latvijas izaugsmi,

Latvija var lieliem soļiem iet uz kaut kādu zaļo ekonomiku. Tāpēc ekonomikas transformācijas jautājums ir ļoti būtisks, īpaši vēl ņemot vērā to, ka Latvijā pārsvarā ir tikai mikro uzņēmumi.

I.Stepiņa uzskata, ka šāds papildinājums ir misijas virsuzdevums un tas noteikti palīdzētu runāt ar ES par daudzgadu budžetu. Kā piemēru min, NAP, kuram esot sabiedriskajā apspriešanā, klimata jautājums vēl netika ieļauts, līdz ar to vadošajām iestādēm nebija pārrunu pamata, kas būtu tie projekti, kam būtu nepieciešams papildus finansējums šī jaunā budžeta piedāvājuma struktūrā.

Dz.Kauliņš norāda, ka droši vien šai sarunai bija jānotiek kā minimums gadu atpakaļ, lai varētu kaut ko tādu izdarīt. Jau šobrīd ir izdarīts tas optimālais līmenis, kas tiek prasīts NEKP izstrādei atbilstoši regulējumam, un papildinājums, kas tiek prasīts ir papildus darbs, kas šī sektora ietvaros un sadarbībā ar citām ministrijām, šobrīd nav iespējams. Ja šādi uzstādījumi būtu bijuši jau pašā sākumā, tad iespējams mēs būtu atraduši veidu kā to izdarīt. Šobrīd plāna izstrādes gaitā Fizikālās enerģētikas institūta kolēģi ir vērtējuši plānā iekļauto pasākumu ietekmi, saliekot tos modelī un kopā ar savu intelektuālo pienesumu snieguši savu viedokli.

G.Bērziņš ierosina precizēt NEKP detalizētāk norādot informāciju par to ar ko atšķiras atjaunojamā un bezizmešu enerģija, papildināt ar zinātnes ietilpīgu informāciju par to, kas būtu nepieciešams uzņēmumam taupīšanas nolūkos - piemēram, studiju procesi, studiju programmas ražošanas procesa optimizācijai utml., kā arī papildināt ar informāciju par nodokļu pasākumiem, piemēram, ar kādiem nodokļiem stimulēt privātās investīcijas.

Dz.Kauliņš informē, ka sadarbībā ar IZM, katrā no NEKP virzieniem ir norādīts, ka būs nepieciešama zinātne un pētniecība, tomēr pētniecības uz zinātnes kapacitāte šobrīd nav tādā kvalitātē, kādu vēlētos, un līdz ar to šobrīd šādas informācijas nav.

Kas attiecas uz nodokļu jautājumu, informē, ka NEKP šāda informācija ir pavisam nedaudz, jo tas ir FM jautājums.

KITSA nolemj: Pieņemt informāciju zināšanai.

2. jautājums

2020. gada Konkurētspējas un ilgtspējas trīspusējās sadarbības apakšpadomes darba grafiks.

Par jautājumu izsakās: J.Salmiņš, I.Vasaraudze, J.Hermanis.

KITSA nolemj: Apakšpadomes pārstāvjiem sagatavot priekšlikumus par KITSA sanāksmēs skatāmajiem jautājumiem 2020.gadam, un nosūtīt tos KITSA sekretariātam līdz **2020. gada 15. janvārim.**

3. jautājums Citi jautājumi.

KITSA nolemj:

1. Nākošā sanāksme notiks 2020.gada 10.februārī, plkst. 15:00, Ekonomikas ministrijas telpās.
2. Nākošo sanāksmi vada LBAS pārstāvji.
3. FM sadarbībā EM prezentēs informāciju par nodokļu sistēmas ietvaru vidējam termiņam (2021.-2024.g.) un tajā plānoto izmaiņu ietekmi uz tautsaimniecības konkurētspēju.

Sanāksmi slēdz plkst. 10:32.

Pielikumā:

1. Dz.Kauliņa prezentācija “Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030.gadam” (datne: NEKP_v2.pdf);
2. LDDK 2019. gada 10. decembra atzinums (datne: 10122019_LDDK_Atzinums_VSS-1136.docx);
3. LDDK 2019. gada 12. decembra atzinums (datne: 12122019_LDDK_Atzinums_VSS-1136_papildinats.docx).

Sanāksmes vadītājs: _____ J.Salmiņš

Protokolētājs: _____ L.Stelmaka-Leja

Saskaņots:

LBAS pārstāvis

LDDK pārstāvis